

PK VIII TK 57.2021

SK 25/21

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku ze skargą konstytucyjną M J. z dnia 25 marca 2019 r. wnoszącego o stwierdzenie, że art. 77 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (aktualny t.j.: Dz. U. z 2020 r., poz. 2072 ze zm.) jest niezgodny z art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 oraz art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- na podstawie art. 42 pkt 7 oraz art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (t.j.: Dz. U. z 2019 r., poz. 2393) -

przedstawiam następujące stanowisko:

- 1) postępowanie w zakresie badania zgodności art. 77 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (aktualny t.j.: Dz. U. z 2020 r., poz. 2072 ze zm.) z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP podlega umorzeniu – na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r.**

o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym – ze względu na zbędność wydania orzeczenia;

2) w pozostałym zakresie – na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym – postępowanie podlega umorzeniu, ze względu na niedopuszczalność wydania orzeczenia.

UZASADNIENIE

M J. (dalej: Skarżący) skierował do Trybunału Konstytucyjnego skargę konstytucyjną, w której wniósł o stwierdzenie niezgodności:

1) art. 77 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (aktualny t.j.: Dz. U. z 2020 r., poz. 2072 ze zm.; dalej: ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych) z art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP;

2) art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (aktualny t.j.: Dz. U. z 2020 r., poz. 1575 ze zm.) w zakresie, „w jakim o właściwości sądu decyduje przedmiot roszczenia pozwu a nie jego podstawa faktyczna” z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP

alternatywnie

art. 17 pkt 1 ustawy wymienionej powyżej z art. 45 ust. 1 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP;

3) art. 118 § 5 ustawy wymienionej w punkcie drugim z art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 zdanie ostatnie, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 79 ust. 1 Konstytucji RP;

4) art. 23 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (aktualny t.j.: Dz. U. z 2020 r., poz. 1740 ze zm.) w zakresie, „w jakim nie obejmuje on ochroną »prawa do sądu« określonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz art. 79 ust. 1 Konstytucji” z art. 32 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 zdanie ostatnie, art. 31 ust. 2 zdanie pierwsze w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 79 ust. 1 Konstytucji RP;

5) art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (t.j.: Dz. U. z 2019 r., poz. 2393; dalej: ustawa o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym) z art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 79 ust. 1 Konstytucji RP.

Skarga konstytucyjna została skierowana na tle następującego stanu faktycznego i prawnego.

Pełnomocnik Skarżącego – ustanowiony przez sąd z urzędu celem wniesienia skargi konstytucyjnej – sporządził opinię o braku podstaw do wniesienia owej skargi. W tym stanie rzeczy Skarżący, pozwem z dnia marca 2016 r., domagał się zasądzenia od pozwanego pełnomocnika odszkodowania, ewentualnie zadośćuczynienia, za sporządzenie opinii o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej, którą – w ocenie Skarżącego – pozwany zamknął możliwość wznowienia postępowania w sprawie Skarżącego zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K .

Wyrokiem z dnia marca 2017 r. o sygn. Sąd Rejonowy w T oddalił powództwo Skarżącego.

Wyrokiem z dnia lipca 2018 r. o sygn. Sąd Okręgowy w K oddalił powództwo.

Trybunał Konstytucyjny, po wstępnym rozpoznaniu skargi konstytucyjnej M J., postanowieniem z dnia 26 sierpnia 2020 r. o sygn. Ts 51/19, nadał jej dalszy bieg w zakresie badania zgodności art. 77 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych z art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust.1 w związku z art. 2, art. 45 ust.1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP.

W pozostałym zaś zakresie Trybunał odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

Uzasadniając naruszenie art. 77 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w zakresie którego Trybunał Konstytucyjny nadał skardze konstytucyjnej dalszy bieg, Skarżący podniósł zarzut udziału sędziego delegowanego do sądu wyższej instancji w wydaniu orzeczenia w jego sprawie. Wskazując na naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji RP przez kwestionowany art. 77 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych Skarżący zaznaczył, iż „sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez osoby nieposiadające nominacji Prezydenta RP do sprawowania wymiaru sprawiedliwości w określonej instancji sądowej – jest naruszeniem konstytucyjnie chronionego prawa skarżącego do rozpoznania sprawy przez *»właściwy sąd«* w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, a więc przez osoby, którym Prezydent RP nadał status niezawisłego wymiaru sprawiedliwości” (skarga, s. 6). Skarżący dodał, że za niezgodne z prawem do bezstronnego i niezawisłego sądu w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP jest też – w Jego ocenie – „sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez osoby powołane do tej funkcji przez organy inne niż wymienione w Konstytucji jako wyłącznie uprawnione do nominowania Sądów” (skarga, s. 6). Podnosząc zaś zarzut naruszenia art. 10 ust. 2 Konstytucji RP Skarżący wskazał, iż „(...) zgodnie z art. 10 ust. 2 Konstytucji wymiar sprawiedliwości sprawują sądy powołane przez Prezydenta RP, a nie sprawują go osoby *pełniące obowiązki sędziego* powołane przez organ nie wskazany

w Konstytucji” (pismo procesowe Skarżącego, s. 2). Argumentację tą Skarżący, co do zasady, powtórzył uzasadniając zarzut naruszenia przez art. 77 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 Konstytucji RP. Z kolei, w odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP przez kwestionowany przepis, Skarżący zaznaczył, że „[w]skazanie przez Ministra Sprawiedliwości miejsca i obszaru właściwości sędziego nie znajduje żadnego uzasadnienia w Konstytucji, a co więcej narusza uprawnienia Prezydenta RP zastępując je czasowo delegacją ministerialną, co narusza zasady demokratycznego państwa prawa poprzez przekroczenie uprawnień konstytucyjnych przez Ministra Sprawiedliwości a jednocześnie narusza wyłączne uprawnienia Prezydenta RP” (pismo procesowe Skarżącego, s. 2). Z argumentacji Skarżącego wskazującej na naruszenie art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP wynika zaś, że „posiadanie mocą ustawy zwykłej przez Ministra Sprawiedliwości uprawnień do wyznaczania obszarów właściwości sędziów i miejsca sprawowania przez nich wymiaru sprawiedliwości narusza prawo skarżącego do orzekania o jego sprawie w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji wyłącznie przez osoby, których status »niezawilego i bezstronnego sądu« w określonym miejscu wynika z nominacji Prezydenta RP” (pismo procesowe Skarżącego, s. 3).

Mając na uwadze specyfikę środka ochrony konstytucyjnych wolności i praw jednostki, jakim jest skarga konstytucyjna, merytoryczne odniesienie się do treści zarzutów sformułowanych w niniejszej skardze poprzedzić należy rozważeniem zakresu dopuszczalnej kontroli zaskarżonych przepisów. Zgodnie bowiem z utrwaloną linią orzecniczą Trybunału Konstytucyjnego, badanie, czy nie zachodzi któraś z ujemnych przesłanek wydania wyroku, skutkująca obligatoryjnym umorzeniem postępowania, jest konieczne na każdym etapie postępowania, aż do wydania orzeczenia w sprawie (zob. postanowienia

Trybunału Konstytucyjnego z dnia: 20 grudnia 2007 r., sygn. SK 67/05, OTK ZU nr 11/A/2007, poz. 168; 8 kwietnia 2008 r., sygn. SK 80/06, OTK ZU nr 3/A/2008, poz. 51; 19 października 2010 r., sygn. SK 8/09, OTK ZU nr 8/A/2010, poz. 94; 17 października 2017 r., sygn. SK 47/15, OTK ZU seria A/2017, poz. 67; 6 grudnia 2017 r., sygn. SK 20/17, OTK ZU seria A/2017, poz. 81).

Wobec powyższego, przypomnieć należy, że, w myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji RP, każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, zakwestionować zgodność z Konstytucją przepisów ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie których sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo obowiązkach określonych w Konstytucji.

Skarga konstytucyjna jest więc konkretnym i subsydiarnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego i nie ma charakteru skargi powszechnej (*actio popularis*). Skarżący nie może wobec tego zakwestionować konstytucyjności aktu normatywnego w oderwaniu od indywidualnej sprawy, w której na mocy konkretnego aktu stosowania prawa doszło do naruszenia jego wolności lub praw albo obowiązków określonych w Konstytucji. Do naruszenia praw lub wolności skarżącego może bowiem dojść jedynie w wyniku orzeczenia sądu lub organu administracji publicznej, a więc rozstrzygnięcia indywidualnej sprawy skarżącego (zob. Z. Czeszejko-Sochacki, *Formy naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw*, [w:] *Skarga konstytucyjna*, red. J. Trzciniński, Warszawa 2000, s. 71).

Wskazać też należy, iż zainicjowanie kontroli konstytucyjności danej regulacji prawnej w trybie skargi konstytucyjnej wiąże się z ograniczeniami przywoływania wzorców kontroli. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał bowiem, że wzorcami kontroli w postępowaniu wszczętym skargą konstytucyjną mogą być zasadniczo tylko te przepisy Konstytucji RP, które statuuje określone prawa lub wolności, i że właściwego wzorca kontroli nie

stanowią w tym wypadku normy ogólne, określające zasady ustrojowe, adresowane do ustawodawcy i narzucające mu pewien sposób regulowania poszczególnych dziedzin życia społecznego (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia: 10 lipca 2007 r., sygn. SK 50/06, OTK ZU nr 7/A/2007, poz. 75; 6 października 2004 r., sygn. SK 23/02, OTK ZU nr 9/A/2004, poz. 89).

Zgodnie zaś z art. 53 ust. 1 pkt 1-4 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, skarga powinna zawierać: po pierwsze, określenie kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją (pkt 1); po drugie, wskazanie, która konstytucyjna wolność lub prawo skarżącego i w jaki sposób – w ocenie skarżącego – zostały naruszone (pkt 2); po trzecie, uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie (pkt 3); po czwarte, przedstawienie stanu faktycznego (pkt 4). Z uwagi na domniemanie konstytucyjności przepisów prawa, skarżący zobowiązany jest zatem przedstawić konkretne i przekonujące argumenty świadczące o niekonstytucyjności zakwestionowanej przez niego regulacji. Nie jest natomiast rolą Trybunału Konstytucyjnego zastępowanie skarżącego w realizacji tego obowiązku, Trybunał nie może podejmować ani prowadzić spraw z urzędu. Owa konieczność precyzyjnego określenia przez skarżącego naruszonych praw lub wolności i niedopuszczalność precyzowania przez Trybunał zarzutów niekonstytucyjności wynika ponadto wprost z treści art. 67 ust. 1 i 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, w myśl którego Trybunał, orzekając, jest związany zakresem zaskarżenia, zaś zakres zaskarżenia obejmuje wskazanie kwestionowanego aktu

normatywnego lub jego części (określenie przedmiotu kontroli) oraz sformułowanie zarzutu niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą (wskazanie wzorca kontroli). „Należy przy tym zaznaczyć, że aby prawidłowo wskazać wzorzec, nie wystarczy samo przywołanie danego przepisu Konstytucji, elementem niezbędnym jest też (...) określenie sposobu jego naruszenia” (postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 grudnia 2009 r., sygn. SK 49/07, OTK ZU nr 11/A/2009, poz. 173). Sformułowanie zarzutu naruszenia wolności lub prawa, a także uzasadnienie tego zarzutu, jest więc niezbędnym warunkiem nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, czyli przyjęcia skargi do merytorycznego rozpoznania. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego, właściwa realizacja obowiązku wskazania naruszonego konstytucyjnego prawa lub wolności, jak też sposobu tego naruszenia, „polegać winna zarówno na wskazaniu, które z przysługujących skarżącemu wolności lub praw doznały uszczerbku wskutek zastosowania kwestionowanej regulacji, jak i na uzasadnieniu zarzutu jej niezgodności z konkretnie wskazanymi unormowaniami konstytucyjnymi” (postanowienie Trybunału konstytucyjnego z dnia 16 listopada 2001 r., sygn. Ts 148/01, OTK ZU nr 2/B/2002, poz. 154).

Analizując skargę konstytucyjną w niniejszej sprawie pod kątem formalnym w pierwszej kolejności należy więc odnieść się do przedmiotu kontroli, którym Skarżący uczynił art. 77 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Wskazać należy, że przepis ów posiada następującą treść:

„Art. 77. § 1. Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków sędziego lub czynności administracyjnych:

1) w innym sądzie równorzędnym lub niższym, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach także w sądzie wyższym, mając na względzie racjonalne

wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów,

2) w Ministerstwie Sprawiedliwości lub innej jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej,

2a) w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej - na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,

2b) w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych - na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych,

3) w Sądzie Najwyższym - na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego albo Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej w odniesieniu do sędziów delegowanych do tej izby,

4) w sądzie administracyjnym - na wniosek Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego

- na czas określony, nie dłuższy niż 2 lata, albo na czas nieokreślony.”.

Tymczasem, w piśmie procesowym z dnia z dnia 7 grudnia 2019 r. Skarżący wskazał, że ostatecznym orzeczeniem w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji RP, które stanowi podstawę wniesienia skargi konstytucyjnej w niniejszej sprawie, jest wyrok Sądu Okręgowego w K z dnia lipca 2018 r. o sygn. , w wydaniu którego brał udział sędzia delegowany przez Ministra Sprawiedliwości do Sądu Okręgowego w K . Z argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej i w piśmie procesowym wynika zaś, że zarzut Skarżącego skierowany wobec art. 77 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych dotyczy jedynie dopuszczalności udziału w składzie orzekającym sędziego delegowanego do sądu wyższej instancji wówczas gdy podmiotem, który dokonał tej delegacji jest Minister Sprawiedliwości. To z kolei prowadzi do wniosku, że przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie może być wyłącznie art. 77 § 1 pkt 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Reasumując, postępowanie w zakresie badania art. 77 § 1 pkt 2-4 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych z art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 oraz art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej podlega umorzeniu – na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym – ze względu na niedopuszczalność wydania orzeczenia.

W drugiej kolejności należy odnieść się do wzorców kontroli, którymi Skarżący uczynił w niniejszej sprawie przepisy art. 45 ust. 1, art. 10 ust. 2, art. 2, i art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP. Wzorce te zostały przez Skarżącego wskazane samodzielnie (jako samodzielne wzorce Skarżący przedstawił art. 45 ust. 1 i art. 10 ust. 2 Konstytucji RP), jak i związkowo.

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, „[k]ażdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.”.

W myśl art. 10 ust. 2 Konstytucji RP, „[w]ładzę ustawodawczą sprawują Sejm i Senat, władzę wykonawczą Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów, a władzę sądowniczą sądy i trybunały.”.

Artykuł 2 Konstytucji RP określa, że „Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.”.

Z kolei, zgodnie z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP akty urzędowe Prezydenta RP dotyczące powoływania sędziów nie wymagają dla swej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów.

Wskazać należy, że przepisem konstytucyjnym statuującym określone prawo Skarżącego jest w niniejszej sprawie art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Skarżący w uzasadnieniu skargi i w piśmie procesowym argumentował bowiem, że naruszone zostało Jego prawo do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy oraz

podniósł – przywołując orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego – że elementem prawa do sądu jest prawo do odpowiedniego ukształtowania ustroju i pozycji organów rozpoznających sprawy.

Obok głównego wzorca kontroli, jakim jest art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, Skarżący wskazał jednakże również art. 10 ust. 2 Konstytucji RP (przedstawiają go zarówno jako wzorzec samodzielny, jak też związkowo z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) oraz art. 2 i art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP (przedstawiają je związkowo z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Zaznaczyć jednakże należy, że te wzorce kontroli nie statuuje praw i wolności obywatela. Wyrażają bowiem albo zasady ogólne albo zasady ustrojowe i jako takie nie mogą być samodzielnymi wzorcami w sprawie zainicjowanej skargą konstytucyjną. Mogłyby natomiast zostać uznane za wzorce pomocnicze – wskazane dla wzmocnienia argumentacji naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji RP – ale jedynie wówczas gdyby Skarżący przedstawił dodatkową argumentację odnoszącą się do naruszenia również i tych wzorców. Stwierdzić jednakże należy, że zarówno uzasadnienie skargi konstytucyjnej, jak i pismo procesowe Skarżącego takowej argumentacji nie zawierają.

Dlatego też postępowanie w zakresie kontroli zgodności art. 77 § 1 pkt 1 – Prawo o ustroju sądów powszechnych z art. z art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 oraz art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej podlega umorzeniu – na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym – ze względu na niedopuszczalność wydania orzeczenia.

Artykuł 77 § 1 pkt 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych mógłby zatem zostać oceniony przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie wywołanej niniejszą skargą konstytucyjną wyłącznie pod kątem zgodności z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Przypomnieć jednakże należy, że art. 77 § 1 pkt 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych był już przedmiotem kontroli przed Trybunałem Konstytucyjnym. Trybunał, w wyroku z dnia 15 stycznia 2009 r. o sygn. K 45/07 orzekł bowiem – w punkcie 7 sentencji – że art. 77 § 1 pkt 1, 3 i 4 oraz § 2, 2a, 3 i 3a ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych jest zgodny z art. 10 ust. 1, art. 45 ust. 1 i art. 173 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 180 ust. 2 Konstytucji (OTK ZU nr 1/A/2009, poz. 3). W uzasadnieniu owego wyroku, Sąd Konstytucyjny, odnosząc się do konstytucyjności delegowania sędziego do innego sądu w kontekście prawa do sądu, wskazał w szczególności, że obowiązkiem prawodawcy jest zapewnienie każdemu rozpoznania jego sprawy przez sąd wykazujący kwalifikacje określone w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Trybunał podzielił przy tym stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym „(...) instytucja delegowania sędziego za jego zgodą do czasowego wykonywania obowiązków sędziego w innym sądzie niż ten, który został wskazany w akcie powołania, nie może nasuwać zastrzeżeń z punktu widzenia konstytucyjnego prawa do sądu (por. uzasadnienie uchwały SN z 14 listopada 2007 r. (BSA I-4110-5/07, OSNC nr 4/2008, poz. 42). Wprawdzie z prawa do sądu wynika, że obejmuje ono nie tylko uprawnienie do osądu sprawy przez sąd właściwy miejscowo i instancyjnie, według przepisów odpowiedniej procedury sądowej, ale także uprawnienie do tego, aby konkretną sprawę rozstrzygali sędziowie tej właściwej instancji sądowej, a nie „niewłaściwi” sędziowie z innych sądów, jednakże nie podważa to w niczym ustawowej kognicji sądu właściwego, w którego składach dopuszczono możliwość brania udziału tylko przez jednego sędziego innego sądu (art. 46 § 1 zdanie pierwsze u.s.p.)” (*op. cit.*). Trybunał Konstytucyjny wskazał zatem, że „(...) delegowanie sędziego do orzekania w innym sądzie nie stanowi naruszenia konstytucyjnego prawa do sądu. Mimo, że sędzia delegowany orzeka jako sędzia spoza właściwości danego sądu, nie znaczy to, że jest to sędzia zawisły. Sam fakt, że został delegowany do sprawowania wymiaru sprawiedliwości w innym sądzie przez organ władzy

wykonawczej nie decyduje jeszcze o tym, że sędzia taki nie będzie niezawisły. Fakt delegowania sędziego nie przekreśla *eo ipso* przymiotu niezależności sędziego” (*ibidem*).

Powyższe skłania zaś do wskazania, że zgodnie z art. 59 ust. 1 pkt 3 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, Trybunał umarza postępowanie, jeżeli wydanie orzeczenia stało się zbędne.

O zbędności postępowania można mówić w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny wypowiedział się już na temat konstytucyjności zaskarżonych przepisów w kontekście sformułowanego na ich tle określonego zagadnienia prawnego. W takim wypadku aktualizuje się negatywna przesłanka wydania wyroku przez Trybunał Konstytucyjny wynikająca z zasady *ne bis in idem*, rozumianej z uwzględnieniem specyfiki postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (zob. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 stycznia 2007 r., sygn. SK 21/06, OTK ZU nr 1/A/2007, poz. 4 oraz orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego tam przywołane). W orzecznictwie konstytucyjnym wskazywano, że zastosowanie zasady *ne bis in idem* jest w pełni uzasadnione, jeżeli istnieje wcześniejsze orzeczenie o zgodności badanego przepisu ze wskazanym wzorcem kontroli lub jeżeli Trybunał uznał wskazany wzorzec za nieadekwatny do badania danego przedmiotu kontroli, czyli w sytuacjach, gdy przedmiot badania pozostaje nadal w systemie prawa. W sytuacji, w której ta sama norma prawna może być interpretowana z kilku różnych przepisów, to nie oznaczenie jednostki redakcyjnej tekstu, a jej treść decyduje o tożsamości przedmiotu kontroli poddawanego ocenie Trybunału Konstytucyjnego. Istotne znaczenie dla stwierdzenia, czy w sprawie uruchamia się zakaz wynikający z zasady *ne bis in idem*, ma bowiem także treść podniesionego zarzutu.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należy, że w przedmiotowej sprawie zachodzi negatywna przesłanka procesowa wynikająca z zasady *ne bis in idem* w zakresie badania zgodności art. 77 § 1 pkt 1 ustawy – Prawo o ustroju

sądów powszechnych z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Zaskarżony w niniejszej sprawie przepis był już bowiem, jak wskazano powyżej, przedmiotem kontroli Trybunału Konstytucyjnego. Kontrolowany wówczas art. 77 § 1 pkt 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych stanowił, co prawda, że „Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków sędziego lub czynności administracyjnych (...) w innym sądzie (...) – na czas określony, nie dłuższy niż dwa lata, albo na czas nieokreślony”. Zmiana ówczesnego brzmienia art. 77 § 1 pkt 1 ustawy – prawo o ustroju sądów powszechnych na obecną nie ma jednak relewantnego znaczenia. O zbędności orzekania w kwestii zgodności zaskarżonego przepisu z art. 45 ust. Konstytucji RP przesądza bowiem tożsamość problemu konstytucyjnego, wokół którego koncentruje się zarzut Skarżącego w niniejszej sprawie i wniosku Krajowej Rady Sądownictwa, w sprawie którego orzekł Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 15 stycznia 2009 r. o sygn. K 45/07. Argumentacja Trybunału Konstytucyjnego, zawarta w uzasadnieniu owego wyroku, zachowuje aktualność w odniesieniu do przedstawionego przez Skarżącego problemu konstytucyjnego. Skarżący zakwestionował bowiem dopuszczalność upoważnienia w ustawie Ministra Sprawiedliwości do delegowania sędziego do wykonywania obowiązków w innym sądzie niż wskazane w prezydenckim akcie powołania. Taki zaś problem konstytucyjny był przedmiotem oceny Trybunału w wyroku o sygn. K 45/07. Skarżący nie przedstawił zaś żadnych nowych argumentów, które mogłyby świadczyć o niekonstytucyjności zaskarżonego przepisu, a które nie zostały już rozpoznane przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie SK 45/07.

W świetle powyższego, postępowanie w zakresie badania zgodności art. 77 § 1 pkt 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP podlega umorzeniu – na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 3 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem konstytucyjnym – ze względu na zbędność wydania orzeczenia.

Jednocześnie, na marginesie, wskazać należy, że podobne stanowisko zajął Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z dnia 11 marca 2021 r. o sygn. SK 60/20, którym umorzył postępowanie w sprawie badania zgodności art. 77 § 1 pkt 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP z uwagi na negatywną przesłankę *ne bis in idem*.

Mając na uwadze powyższe, wnoszę jak na wstępie.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego
Robert Hermand
Zastępca Prokuratora Generalnego